

LÜHITEATED * NOTES

Ööbiku ja kõrkja-roolinnu loendustulemuste varieeruvusest
Variation in the results of Thrush Nightingale and Sedge Warbler counts

Lindude arvukuse hindamisel piirduakse sageli 1–2 loendusega. Vähenes loenduste arv võib aga tegelikust arvust jätta petliku mulje, sest lindude laulmise intensiivsus ja kestvus muutuvad pesitsusperioodi jooksul. Tulemuste varieeruvuse hindamiseks loendasin ööbikuid (*Luscinia luscinia*) ja kõrkja-roolinde (*Acrocephalus schoenobaenus*) 19.05–01.06.1992. a. kuuel korral Pärnumaal Paatsalu lahe ääres 5,2 km pikkusel piiramata laiusega transektil. Välitööd toimusid kell 23.00–00.30, tuul oli loenduse ajal vaikne kuni nõrk, taevaselge, temperatuur 12–16°C.

Loendustulemused on esitatud tabelis 1. Keskmiselt kohati 18,3 laulvat ööbikut (SD=4,1; CV=22,5%), nende arv kasvas loendusperioodi algul, seejärel kahanes märgatavalt ning tõusis uuesti juuni algul. Kõrkja-roolinde loendati keskmiselt 2,7 is. (SD=1,5; CV 56,5%), loendusperioodi jooksul laulvate isendite arv üldjoontes kasvas.

Ööbikud saavad Eestisse keskmiselt 10. mail, 1992. aastal oli keskmine saabumisaeg 12. mai, vastavad näitajad kõrkja-roolinnu kohta on 13. mai ja 12. mai (Rootsmäe, L. 1998: Rändlindude saabumine Eestisse 1987–1996, 1. TA Kirjastus, Tallinn). Seega olid esimesed ööbikud vaatlusalal olnud ligi nädala ning loenduste alguseks juba täies lauluhoos. Uute, veel vabade territooriumide hõivamisega on seletatav laulvate isendite arvu kasv loendusperioodi algul. Samas on huvitav registreeritud isendite arvu kahanemine loendusperioodi teises pooles, kuigi ilmastikuolud olid stabiilsed. Võimalik, et taolise lauluaktiivsuse muutuse põhjused peituvad lindude

Tabel 1. Ööbiku ja kõrkja-roolinnu laulvate isendite arv 1992. a. loendusperioodil.

Table 1. Numbers of singing Nightingales and Sedge Warblers in the 1992 census.

Kuupäev Date	Isendite arv / No. of birds	
	Ööbik <i>Luscinia luscinia</i>	Kõrkja-roolind <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
19.05	13	2
20.05	20	3
26.05	23	3
27.05	18	0
28.05	15	4
01.06	21	4

käitumises – pesitsusterritooriumide hõivamise ja paaride moodustumisega kaasnenud kõrgele aktiivsusele järgnes stabiliseerumine.

Seega võime pesitsusperioodi algul saada suurtes piirides kõikuvaid loendustulemusi. Näiteks võime mai lõpus ööbikuid loendades saada isegi püsivate ilmastikutingimuste juures järjestikustel kuupäevadel enam kui pooleteistkordseid erinevusi.

Jaanus Elts

Väiketüllil madalast pesitsusedukusest

Low breeding success in the Little Ringed Plover

1999. aasta juunis vaatlesin kolme väiketüllipaari (*Charadrius dubius*) pesitsemist Tääksi kruusakarjääris Viljandimaal.

Esimene, kahe munaga pesa, leiti juuni algul väikeselt kruusaseljandikult. Emaslind haudus, kuid isaslindu pesitsusterritooriumil näha ei olnud. 4. juunil oli pesa rüüstatud. 12. juunil leiti samalt seljandikult, vaid 2,1 meetri kauguselt eelmisest pesalohust uus pesa nelja munaga. Neid haudunud emaslind püüti ja rõngastati. Isaslindu ei olnud pesa ümbruses märgata ka sel korral. 19. juunil oli pesa järjekordselt rüüstatud, territooriumi hoidis ärev, rõngast kandev emaslind.

Teine pesa asus eelmisest umbes 100 meetri kaugusel (umbes 20 meetri kaugusel eelmisel aastal leitud pesalohust). 4. juunil oli pesas neli muna, mida haudus emaslind. 12. juunil olid pesa juures mõlemad vanalinnud, emaslind püüti ja rõngastati. 19. juunil püüti pesast umbes 20 meetri kauguselt kõrgema rohurindega alalt kolm poega. Neid hooldas kaks vanalindu, mõlemad rõngata. Mune haudunud rõngaga emaslind konutas apaatsena pesa lähedal asunud veesilma lähedal ning poegade hooldamisest osa ei võtnud.

Kolmas pesa leiti 6. juunil eelmisest ca 100 meetri kauguselt (eelmise aasta pesakohast maksimaalselt viie meetri kauguselt!). Pesas oli kolm hukkunud loodetega (koorumisaukudega) muna ja selle läheduses üks umbes kümnapäevane poeg, keda hooldasid kaks vanalindu. Kuigi munadest õhkus juba raipehaisu, käis emaslind neid aeg-ajalt soojendamas. 12. juunil oli pesa hüljatud ning ainukest poega oli hooldama jäänud emaslind.

Kokkuvõttes koorus 1999. a. suvel kolme tüllipaari poolt munetud vähemalt 14 munast vaid neli poega, kellest lennuvõimestus vähemalt üks noorlind. Võrdlevalt pesitses 2002. aastal samas kaks tüllipaari, kelle pesitsuskatsed ebaõnnestusid.

Mujal on täheldatud, et pesitseva paariga ühineb sageli ka kolmas või isegi neljas lind, kes võtavad osa nii territooriumi kaitsmisest, haudumisest kui ka poegade hooldamisest (www.birdsofbritain.co.uk; www.naturia.per.sg). Tegemist võib olla paarilis(t)ega eelnevatest pesitsemistest. Tavaliselt riiakas tüllipaar suhtuvat oma "abilistesse" kõigiti tolerantselt. See asjaolu selgitaks ka mune haudunud, kuid pesakonna pärast poegade koorumist hüljanud emaslinnu käitumist teisena leitud pesa läheduses.